

Aktualitātes sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu iespēju un tiesību veicināšanā

O K T O B R I S 2 0 2 1

LATVIJĀ:

- Septembra beigās un oktobra sākumā sadarbības ietvaros ar biedrību "Centrs MARTA" Latvijā **viesojās Austrumukrainas pašvaldību vadītājas**, kā arī **Uzbekistānas valsts institūciju, pašvaldību un NVO pārstāvji**, lai iepazītos ar Latvijas praksi dzimumu līdztiesības jomā, tostarp viesojoties Labklājības ministrijā.
- Oktobris ir krūšu veselības mēnesis. Pasaulē tas tiek atzīmēts jau kopš 1985. gada ar mērķi informēt un izglītēt sabiedrību par krūts vēzi. Krūts vēzis ir biežākais ļaundabīgais audzējs sievietēm un Latvijā katru gadu ar to saslimst apmēram 1000 sievietes. Arī šogad Latvijā norisinājās dažādas akcijas un informatīvi pasākumi - **š.g. 15. oktobrī norisinājās krūts veselības diena "Agrīna diagnoze - labāka prognoze"**.
- **Pēdējos gados Latvijā ir pieaudzis seksisms un naida runa pret sievietēm - tā intervijā Latvijas Radio atzina Latvijas Cilvēktiesību centra direktore Anhelita Kamenska.** Viens no cēloņiem ir joprojām sabiedrībā pastāvošie stereotipi par vīriešu un sieviešu lomām, kā arī seksisms ir vērojams profesijās, kur ir izteikts vīriešu un sieviešu sadalījums.

- **Š.g. 28. oktobrī Sabiedrības integrācijas fonda kustības "Dažādībā ir spēks" svinīgās apbalvošanas ceremonijas laikā** pieci Latvijas darba devēji saņēma apbalvojumus par iekļaujošas darba vides veidošanu.
- Š.g. 7. oktobrī **centrs drošai bērnībai "Dardedze" organizēja 12. ikgadējo konferenci "Ko var izmērīt, to var izmainīt: datu un sadarbības nozīme vardarbības pret bērnu novēršanā"**, kas pulcēja amatpersonas un speciālistus ar mērķi veicināt sistēmātiskus uzlabojumus bērnu tiesību aizsardzības jomā.
- **No 27. - 28. oktobrim tiešsaistē notika jaunatnes darbiniekiem paredzētas mācības "Kāds ar to sakars dzimumam?"**, kuru mērķis bija sniegt pamatzināšanas par mūsdienu izpratni attiecībā uz dzimumu jautājumiem, kā arī sniegt jaunatnes darbiniekiem noderīgas zināšanas par metodēm, kuras tie var izmantot darbā ar jauniešiem par dzimumu līdztiesības jautājumiem.
- **Š.g. 7. oktobrī Balvos norisinājās starptautiskā konference "Jaunieši, kuri nestrādā un nemācās - situācija Latvijā", kuras ietvaros tika prezentēti Centrālās statistikas apkopotie dati par šo tēmu.** 12% Latvijas jauniešu 15-29 gadu vecumā 2020. gadā nestrādāja un nemācījās - atšķirības starp vecumiem nav izteiktas, taču ārpus darba tirgus un mācībām biežāk ir tieši sievietes 25-29 gadu vecumā. Izteiktas nodarbinātības līmeņa atšķirības parādās mājsaimniecībās, kur jaunākais bērns ir vecumā līdz pieciem gadiem un sievietes biežāk uzņemas bērna aprūpes pienākumus, līdz ar to ilgāk atrodas ārpus darba tirgus.
- Š.g. 19. oktobrī **Centrālā statistikas pārvalde ir publicējusi statistisko datu krājumu "Demogrāfija, 2021"**, kas atspoguļo datus par iedzīvotāju skaitu un tā izmaiņām, dzimuma, vecuma un nacionālo sastāvu, demogrāfisko slodzi, laulībām, dzimstību, mirstību, ilgtermiņa migrāciju un valstisko piederību.

- Š.g. 23. oktobrī tiešsaistē bija iespējams klausīties literatūrzinātnieces Zītas Kārklas **lekciju "No Kaukāza līdz Āzijai: latviešu sieviešu ceļojumu apraksti 19. gadsimta beigās"**.
- No 8. oktobra līdz 14. novembrim **Latvijas Fotogrāfijas muzejā ir skatāma trīs somu fotogrāfu izstāde "Starp varavīksnes galiem"**, kurā ir atspoguļoti trīs tēvu fotostāsti par saviem bērniem un par to, ko nozīmē būt tēvam.
- "Sporta studijas" podkāstā ir iespējams noklausīties **sarunu ar sportistēm Anastasiju Grigorjevu un Guntu Vaičuli par to, kā ir būt profesionālai sportistei, sievietei un mammai.**

EIROPĀ:

- **Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE) š.g. 28. oktobrī ir publicējis Eiropas Dzimumu līdztiesības indeksu 2021. Latvija tajā ar 62.1 punktiem ierindojas 16. vietā starp ES dalībvalstīm.** Dzimumu līdztiesības indeksa vidējais rādītājs ES ir 68 punkti. Indekss balstās 2019. gada datos, izvērtējot tādas jomas kā zināšanas, nauda, darbs, vara, laiks un veselība. Šogad īpaša uzmanība indeksā pievērsta veselības jomai, kā arī tika apskatīta un analizēta vardarbības tēma.
- **Eiropas Savienības tiesa š.g. 6. oktobrī ir publicējusi atzinumu par Stambulas Konvenciju.** Atzinumā norādīts, ka Līgumos Padomei nav aizliegts pirms tāda lēmuma pieņemšanas, ar kuru Savienība noslēdz Stambulas konvenciju, sagaidīt dalībvalstu "savstarpēju vienošanos".

- Š.g. 15. oktobrī norisinājās Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju tiesību aizsardzības Padome, kuras laikā **Padome apstiprināja secinājumus par dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu ES budžetā.** Minētie secinājumi ir Padomes reakcija uz **Eiropas Revīzijas palātas ziņojumu,** kurā izvērtēts, vai ir veikta dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana ES budžetā, lai veicinātu sieviešu un vīriešu līdztiesību visos politikas veidošanas un īstenošanas posmos un jomās.
- **Eiropas Parlaments š.g. 6. oktobrī pieņēma rezolūciju ar 510 balsīm par, aicinot veikt pasākumus, lai aizsargātu intīmo partneru vardarbības upurus tiesas procesā.** Rezolūcijas teksts izceļ intīmo partneru vardarbības pieaugumu pandēmijas laikā un upuru grūtības saņemt atbilstošu pakalpojumu un tiesisko palīdzību.
- Š.g. 18. oktobrī, ES starptautiskajā dienā pret cilvēku tirdzniecību, **desmit Eiropas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas cīnās pret cilvēku tirdzniecību un meiteņu seksuālo ekspluatāciju, saņēma Child10 balvu** no Viņas Majestātes Zviedrijas karalienes Silvijas. Balvu saņēma arī biedrības "Centrs MARTA" komanda.
- **Eiropas Komisija ir publicējusi pētījumu par izglītības materiāliem, kas palīdz cīnīties pret dzimumu stereotipiem.** Pamatojoties uz transporta nozares piemēru un balstoties uz pētījumiem, aptaujām un personu intervijām, publicētais pētījums atbalsta divu izglītības instrumentu komplektu izstrādi (vienu pamatskolām un otru vidusskolām), lai palīdzētu skolotājiem organizēt diskusijas klasē, lai efektīvi risinātu jautājumus, kas saistīti ar dzimumu stereotipiem un to negatīvajām sekām.
- Eurostat ir publicējis statistikas analīzi **"Nelaiemes gadījumi darbā un ar darbu saistītās veselības problēmas".**

PASAULĒ:

- **Š.g. 15. oktobrī norisinājās Starptautiskā lauku sieviešu diena (*International Day of Rural Women*)**, kas tika ieviesta 2007. gadā, pieņemot ANO Ģenerālasamblejas Rezolūciju 62/136. Šī diena uzsver lauku sieviešu būtisko lomu un ieguldījumu lauksaimniecības un lauku reģionu attīstības veicināšanā, pārtikas nodrošināšanā un lauku reģionu nabadzības izskaušanā. Šogad ANO ģipāšu uzmanību šīs dienas kontekstā pievērš ilgtspējīgai pārtikas nodrošinājuma tēmai un lauku sieviešu nozīmīgajam pienesumam šajā jomā.
- Š.g. 11. oktobrī tika atzīmēta **Starptautiskā meiteņu diena (*International Day of the Girl Child*)**, kas tika ieviesta kā ANO iniciatīva 2011. gadā, pieņemot ANO Rezolūciju 66/170. Šogad ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas institūcija ģipāšu uzsvaru šīs dienas ietvaros lika uz **meiteņu iesaisti digitālajā transformācijā un izglītībā**.
- ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas institūcija kopā ar ANO Ekonomikas un sociālo lietu departamentu **ir izstrādājusi ziņojumu "Progress ilgtspējīgas attīstības mērķos: dzimumu perspektīva 2021. gadā"**, kura ietvaros ir apkopoti jaunākie dati par dzimumu līdztiesības situāciju visos 17 ilgtspējīgas attīstības mērķos. Ziņojumā ir uzsvērts progress, kas panākts kopš 2015. gada, kā arī Covid-19 pandēmijas ietekme uz sieviešu labklājību.
- **Š.g. 21. oktobrī ANO Drošības padome tikās ANO galvenajā mītnē Ņujorkā, lai apspriestu sieviešu, miera un drošības dienaskārtību**. Šogad galvenā uzmanība tika pievērsta sieviešu-miera aktivistu atbalstam. Sieviešu līdzdalība miera procesu veidošanā veicina kopienu iesaistīšanos un padara šos procesus noturīgākus.